

Alzheimerjeva bolezen & sindemija SARS-CoV-2/ COVID-19: perspektiva SZO in organizacije Alzheimer Europe

Lucija Grkman

Nacionalni inštitut za javno zdravje, Trubarjeva 2, 1000 Ljubljana

Strokovno srečanje ob svetovnem dnevu Alzheimerjeve bolezni je letos preraslo v 1. nacionalno konferenco z mednarodno udeležbo. Kot predavatelja sta se pridružila predstavnica pisarne Svetovne zdravstvene organizacije v Sloveniji Aiga Rurane ter izvršni direktor organizacije Alzheimer Europe, Jean Georges.

Predstavnica SZO v Ljubljani je izpostavila glavne točke *Globalnega akcijskega načrta za odgovor javnega zdravstva na demenco 2017–2025*, ki državam članicam pomagajo pri oblikovanju strategij na področju demence na državni ravni (1). Evropa je hitro starajoča družba, povprečna starost je že najvišja na svetu. Po napovedih se bo delež ljudi, starih 65 let in več, s 14 % (2010) povečal na 25 % do leta 2050. Cilji SZO za evropsko regijo temeljijo na 4 iniciativah, po katerih bi ljudje vseh starosti bili deležni prilagojenega socialnega okolja, imeli dostop do visokokakovostnih, prilagojenih in dobro usklajenih zdravstvenih in socialnih storitev, podpore pri ohranjanju zdravja in funkcionalne sposobnosti skozi vse življenje ter imeli pogoje, da živijo in umrejo z dostojanstvom (2). Kriza covid-19 je dogodek, ki je pomembno vplival na življenja vseh in na zdravstveni sistem, starejši pa so ranljivejši, tako za težji potek bolezni, kot tudi za psihološke stiske. Starejšim je potrebno zagotoviti ustrezna navodila, kako ohraniti zdravje med pandemijo in kako ravnati v primeru okužbe. Cepljenje zmanjšuje incidenco in resnost

poteka bolezni. Zaželeno je približati tehnološke inovativne pristope, kot je telemedicina, starejšim. Za odvisnost starejših od pomoči drugih je demenca eden glavnih vzrokov, prav tako tako prinaša visoke ekonomske stroške vsako leto.

Vpliv pandemije covid-19 na osebe z demenco in njihove skrbnike je v nadaljevanju predstavil izvršni direktor organizacije Alzheimer Europe. Poudaril je, da so bile osebe z demenco pogosto spregledane in pozabljene pri javnozdravstvenih odzivih na pandemijo. Demenca povečuje tveganje za obolevnost in umrljivost za covidom-19, po drugi strani pa je socialno distanciranje, kot ukrep za preprečevanje širjenja virusa, povečalo ranljivost oseb z demenco in njihovih skrbnikov. Več informacij o covidu-19 in demenci je dostopnih na spletni strani organizacije Alzheimer Europe (3). Organizacija si prizadeva za mednarodno povezovanje vladnih in nevladnih združenj na področju demence ter izmenjavo informacij.

Oba predavatelja sta izpostavila, da mora biti demenca prepoznana kot javnozdravstvena prioriteta 21. stoletja in pozdravljata aktivnosti, ki se izvajajo na tem področju v Sloveniji, prav tako v okviru društva Spominčica in strategije na področju demence na državni ravni. Celotni predavanji, z odgovori na vprašanja udeležencev, si lahko ogledate na videoposnetku konference (trajanje od 1:21:00 do 2:15:50) (4).

Literatura:

1. *Global action plan on the public health response to dementia 2017–2025*. Geneva: World Health Organization (2017). Dostopno 11. 11. 2021 na naslovu: <https://www.who.int/publications/i/item/global-action-plan-on-the-public-health-response-to-dementia-2017–2025>.
2. World Health Organization – Regional office for Europe. *Healthy ageing*: Dostopno 11. 11. 2021 na naslovu: <https://www.euro.who.int/en/health-topics/Life-stages/healthy-ageing/healthy-ageing>.
3. Alzheimer Europe. *Covid-19 situation*. Dostopno 11. 11. 2021 na naslovu: <https://www.alzheimer-europe.org/News/COVID-19-situation>.
4. Videoposnetek 1. nacionalne konference z mednarodno udeležbo: *Stanje in izzivi na področju Alzheimerjeve bolezni v Sloveniji: Alzheimerjeva bolezen skozi prizmo sindemije SARS-CoV-2/COVID-19*. 21. september 2021. <https://www.nijz.si/sl/videoposnetek-1-nacionalne-konference-z-mednarodno-udelezbo-stanje-in-izzivi-na-podrocju>.